

ABONAMENTUL :

Pe un an 70 Lei = 140 Cor.
 Pe un an 36 Lei = 72 Cor.
 Pe un an 18 Lei = 36 Cor.
 Preț anual normal e de
 25 bani sau 50 ileri.
 Detalon p. oraș și in-
 terurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 ȘI ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi numărul 1 a
 INSERTIUNILE
 se primesc la administrație
 și se taxează după tarif.
 MANUSCRIPTELE NU SE
 ÎNAPĂOIAZĂ.

O poveste.

Era odată o împărăție mare cum nu mai fusese, una din acele împărății căreia cel de sus îi dase de toate: și câmpuri mănoase, și ape bogate, și munți din care se puteau scoate tot felul pe bogății; dar ce nu avea aceea împărăție din toate bunurile câte le-a lăsat Dumnezeu pe pământ.

Și mai avea aceea împărăție sfinctici mulți și mari, răspândiți în toate țările de pe lume; avea sfinctici mari la ea acasă, și avea sfinctici și mai mărunți, cum i se cuvine unei mari împărății.

Împăratul era un om bătrân tare, un om pe care nu-l vedea mai nimeni la față; împăratul era un om despre care vorbea legenda, despre care vorbeau basmele, despre care povesteau bătrânii. Și copiii se făceau feciori și se duceau la armată, și feciorii încărunțeau și acum copiii lor se duceau la armată, și cei încărunțiți puneau mâinile pe piept și împăratul trăia mai departe.

Trăia liniștit și fericit, căci el nu știa că în împărăția lui oamenii mor și alții vin să le ia locul, trăia liniștit împăratul, ca unul asupra căruia pare că se scoborise nimbul nemuririi...

Trăia fericit, căci alții lucrau pentru fericirea lui și toți sfincticii lui mari îi purtase de grijă ca vorbă aspră să nu ajungă la urechile lui, fața care a plâns n-o vadă, durere să nu răzbată până în iatacurile lui moi.

Și sfinctiilor le era ușor să-și împlinescă rolul ce aveau, căci sfincticii aveau și ei știri dela cei mai mari și dela cei mai mărunți că toate merg strună în împărăție, că popoarele sunt fericite, că numai moartea turlură din când în când fericirea căminurilor, de unde-și ia vama, care-i dreptul ei la viață.

În cântece, în veselie și în necurmăte petreceri se scurgea viața marelui împărații.

Dar iată că într-o bună zi s'a iscat un foc la o margine a împărăției, și scânteia dusă de vânt a aprins focul în miază noapte și flăcările dogoreau răcoarea palatului și uscau izvoarele copacilor din minunata grădină.

Atunci sfincticii i-au spus într-o dimineață împăratului vestea cea rea și împăratul neașteptându-se la astfel de vești, căzu ca trăsmit de un fulger și astfel se puse capăt nemuririi lui...

Dulce poveste, cum sunt toate poveștile pe lumea aceasta, bună să adormi copiii și să dai aripi închipuirii în nopțile târzii de iarnă când vântul geme la ferești, ai fost și ai rămas acum departe.

Căci noi nu vom urma pilda sfinctiilor din poveste și nu vom cuteza ca prin glas de sirena să lăsăm să adoarmă conștiințele. Scrisul nostru de care avem un respect nemărginit, are altă menire decât a spune negrului alb și albului negru, ca în vechea poveste, care a murit de mult.

Era odată, mult de-atuncia, în vechiul regat, cam prin 1907, când cel mai mare poet astăzi în viață al românilor, Al. Vlahuță a scris celebra poezie al cărei prim vers spunea că „mincluna stă de vorbă cu regele la masă”. Și glasul de protet al poetului a fost auzit dela un capăt la altul al țării, și cred că acea poezie a adus mai mult bine țării decât toate fanfaronadele oratorilor de răspântii. Căci era glasul unui profet, și acela era numai un singur om.

Cei mărunți, care mai păstrează încă

fragmente de idei medievale, aceia nu se vor putea împăca niciodată cu felul nostru de a gândi și în fața perspectivelor largi ce se deschid vor rămânea aiuriți, preferind un colț strâmt, lumii largi și vaste unde energia și viața sunt izvoare nesecate de creațiune.

Reforma politică.

Sub acest titlu „Viitorul” publică un articol în care își exprimă speranța că în curând va veni timpul când partidele politice din regat să ia contact mai strâns cu oamenii de aici.

În regat sunt mai multe partide politice; în Ardeal este partidul național român a cărui rodnică activitate s'a manifestat zeci de ani de-arândul, iar în ultimul timp a căpătat prin activitatea sa un prestigiu, peste care nu se poate trece cu ușurință. Prin marile acte istorice pe care le-a săvârșit în ultimul an, partidul național român de dincoace de Carpați a devenit un partid istoric în întreaga Românie Mare și ca atare, stă alături de vechile partide din vechiul regat.

D. Iuliu Maniu, în declarația ce a făcut la adunarea comitetului executiv al partidului a deschis largi ușile pentru toți acei care vor să vină în partidul național, cu condiția ca în trecut să fi lucrat în interesele României și românilor; pe ceilalți îi consideră ca morți.

Alături de partidul național, e dincoace de Carpați și partidul socialist, care a fost consacrat prin forța partidului național, în împrejurările cunoscute.

A crede că partidele politice din vechiul regat, ar putea realiza reforma politică prin subtilizarea partidului național, e o eroare. Căci partidul național, nu e un partid regional, el a fost partidul tuturor românilor și a reprezentat aici, o idee în numele căreia au infundat mulți pușcăriile ungurești.

Întorcând cestiunea vom spune: de ce să nu considerăm noi, de pildă că partidele din vechiul regat sunt partide regionale, față de partidul național român. D. Iuliu Maniu, ale cărui declarațiuni nu le avem complete — ele fiindu-ne transmise prin telegraf —, a sezizat chestiunea și a deschis largi ușile partidului.

Și atunci, ni se pare că se pune o nouă problemă, a descentralizării politice. Noi nu vedem decât un bine ca partidul național român, să aibă ramificații și la Hotin, și la Dorna Vatra, și în toate orașele României Mari.

Credem că în modul acesta ar trebui pusă chestiunea, nu cum s'a discutat până acum în presa din vechiul regat, care a văzut chestiunea cu totul din alt punct de vedere. Reproducem în altă parte a ziarului câteva pasagii din articolul amintit.

Delegații Belgiei s'au retras din congresul socialist din Luzerna.

Bruxelles 12. — Ministrul socialist Vandervelde a sosit la Bruxelles. Dsa a declarat că s'a retras din Congres după ce a văzut că mișcarea care privea chestiunea responsabilității războiului, care trebuia să fie examinată la viitorul congres, nu a fost luată în seamă.

Omagiu presei franceze.

Deschizi ziarele franceze și le citești cu cea mai mare mulțumire. Nici odată România, nici chiar în timpurile cele mai bune ale ei, nu a avut o presă unanimă, care să se bucure de bucuria ei și care să-i dea satisfacția pe care o merita.

Presă franceză, de o săptămână încoace e plină de laude la adresa românilor. Ori care ziar îl vei lua în mână, în frunte cu severul *Le Temps*, oficiosul diplomației și care dă tonul, se ocupă pe larg despre noi și își exprimă deplina satisfacție că România a înfrânt teroarea roșie maghiară.

Citind ziarele franceze, ai impresia că ar fi ziare românești scrise în franțuzește pentru marile publice europene. Sufletul, energia și vitejia armatelor noastre, niciodată nu au fost mai cald salutate în presa aliaților noștri ca în zilele acestea și niciodată virtuțile poporului român nu au fost mai deplin recunoscute ca acum. Marile cotidiene franceze ilustrate, publică fotografiile generalilor și colonelilor noștri care au luat parte în ofensiva dela Tisa, precum și clișee dela marea serbare din București.

Pentru această nobilă sarcină, pentru înălțătoarele cuvinte ce ni spune presa pariziană, îi suntem adânc recunoscători, și noi, modești muncitori ai condeiului, îi aducem în acest loc omagiul nostru de recunoștință.

„Românul”

Puțină modestie.

— Pentru Ungurii din Arad. —

Odată cu sosirea și internarea prizonierilor bolșevici în Arad, în societatea unghurească se arată o nervozitate neînțeleasă și rău plasată.

Atât autoritățile civile cât și cele militare sunt asediate de membrii societății maghiare ca să li se permită vizitarea și aprovizionarea pe cale particulară a internaților. Aceste cereri, nu se pot împlini, regimul prizonierilor de război, fiind strict. Experiența făcută la Brașov ne-a arătat îndestul, la ce rezultate duce contactul prizonierilor unghuri internați cu populația.

Dar modul cum sunt făcute aceste cereri, dovedesc că mentalitatea maghiară e tot cea veche.

Societatea maghiară de aci nu vrea să ție seamă de faptul că bolșevicii până ieri, adică până a nu fi înfrânți de ostașul român, erau ca niște fiare sălbatice, cari nu cunoșteau decât jaful și omorul.

Societatea maghiară vrea să vadă însă în conaționalii lor, tulburătorii ordinii în Europa niște miei blânzi și nevinovați și... își exprimă teama că nu vor fi tratați cu îngrijire. Asta nu mai e modestie, ci curată obrăznicie. Noi ne amintim cum erau tratați prizonierii români, care mureau cu sutele aici.

Ostașul român a dat totdeauna dovadă de cel mai mare simț de umanitate și a desmintit în atâtea rânduri pe acel faimos „ține minte” de care-i e teamă presei șoviniste maghiare.

Nervozitatea și temerile societății maghiare nu az deci altă explicație, decât o ascunsă legătură între unghurii de aici și bolșevicii prizonieri de război. Cum să ceri maghiarilor alte sentimente decât acelea pe care le-au avut, când erau fericiți de nelegiuirile comise față de populația românească, și când se bucurau de crimele dela Șiria, Șimand etc. săvârșite de faimoșii soldați republicani apăs

rători* ai liniei demarcaționale, azi prizonieri de război bolșevici.

Știm că legile de război pretind un anumit tratament pentru prizonieri. Lucrul acesta trebuie să-l știe și ungerii, și fiindcă îl știu, trebuie să mai știe că cererile ce fac nu sunt la locul lor.

Noi însă am ruga autoritățile militare să întreprindă o vastă anchetă printre acești prizonieri asasini, spre a se descoperi autorii crimelor săvârșite asupra românilor dela Noemvrie 1918 până la venirea armatelor române. Și asasini să fie judecați ca asasini.

REVISTA PRESEI.

*Vitorul scrie sub titlul Reforma politică, un articol de fond din care extragem câteva pasagii:

De prisos deci să se mai alarmeze cineva asupra primejdiei vechiului politicianism care de fapt e pe punctul de-a asfinți. Odată cu fundamentala prefacere a țării, partidele politice vor suferi în chip fatal toate consecințele reînnoirii și e aproape la înțelegerea tuturor că noul sistem electoral al votului obștesc care va intra în ființă chiar în toamnă, va aduce situații politice și va înfățișa altă mentalitate decât în trecut.

E deasemeni lesne de văzut că tranziția dela vechiul politicianism la o viață nouă se operează sub ochii noștri, în aceste zile, dar nu e mai puțin adevărat că primenirea completă nu va fi obținută decât după o experiență și o trecere de timp anumită.

În România nouă nu vor trăi decât acele partide, care își vor lega viața lor de interesele multiple ale maselor și vor pași treptat pe calea evolutivă, conlucrând economic la propășirea și binele obștesc. Nu toate partidele vechi vor avea aceiași sorti de izbândă pe ogorul cel nou al democrației, după cum nu toate partidele care se vor crea vor putea răspunde menirii lor în raport cu nevoile superioare ale țării. Partidele nu pot lua ființă numai din ambiția unui corifeu, și niciodată clientela unei personalități meritorice nu va putea constitui o grupare istorică. Trebuie să fie la mijloc idei, principii și programe, întovărășite de energii creatoare și totodată întrunite sub acrișul unui laborator de muncă statornică și fecundă.

În ceace privește trecerea partidelor politice din regat și lărgirea sferei lor de influență în noule teritorii, noi cei dintâi am socotit că ar fi inoportună. A inaugura lupte politice peste munți, în zilele mari când interese superioare sunt în joc, ar însemna să se dilueze spiritul de solidaritate atât de necesar pentru biruința românismului.

Partidul național-liberal, prin activitatea sa neîntreruptă dela renașterea României și până astăzi, prin opera reformatoare ce a întreprins și prin sforțările continui ce face pentru triumful celei mai largi democrații, nu are a se teme de nimic și așteaptă cu încredere verificarea viitorului.

O lecție.

În timp ce toată presa franceză, fără deosebire de vederi politice glorifică marele fapt de arme al României și se ocupă exclusiv de situația noastră, și noi știm ce înrăurire exercită aceasta asupra conferinței dela Paris, unele ziare românești par a considera acest fapt ca un simplu fapt divers la ordinea zilei, asupra căruia se poate trece cu ușurință.

Vom reproduce ca titlu de document și fără nici un comentariu, manșeta în litere grase a ziarului »România» No. 219 din 12 August din care se văd »înalte» preocupări ale foii partidului conservator-naționalist:

»Astăzi, când ne e permis să numărăm cu ceasurile timpul care ne mai desparte de ziua semnării tratatului cu Austria, se zice că politica adoptată de guvern va consta în trei acte: Un protest contra tratatului cu Austria, protest care se găsește deja gata în mâinile delegațiilor români rămași la Paris și care va fi prezentat Conferinței în ziua sem-

nării tratatului; demisia guvernului; și venirea unui alt guvern, care să refuze semnarea tratatului și să facă față de Conferință o politică de rezistență.

O astfel de politică este superlativul incoerenței.

Înainte de toate trebuie repetat care este astăzi situația constituțională a României.

De luni de zile România nu are parlament. În absența puterii legiuitoare, suveranitatea națională rezidă numai în Rege.

Pentru motive pe cari azi nu le discutăm, Regele a luat asupra Lui întreaga guvernare a Țării.

Suveranitatea nu poate să fie în văzduh, în vremurile constituționale, suveranitatea este exercitată de Rege și de adunările legiuitoare. În aceste vremuri excepționale ea este exercitată numai de Rege.

Astfel guvernul cel de azi ca și cei de mâine, de și responsabil, nu emană de cât dela Coroană, nu funcționează de cât din consimțământul Coroanei și nu poate face nici un act dacă nu are consimțământul Coroanei.

În ceasul în care România va protesta la Paris, legal și constituțional, acest protest însemnează că guvernul este de acord cu Regele.

Dacă protestul însemnează refuz de a semna și acest refuz este un act politic cugețat, care schimbă situația internațională a României de astăzi, atunci pentru ce să se retragă guvernul, care, cu încrederea Coroanei, susține politica nesemnării?

Politica externă a unei țări nu poate să fie un joc de-a Baba oarba.

În relațiile cu celelalte state, nu există nici guverne, nici persoane, ci numai România, iar România de azi, în drept constituțional, se reduce la Coroană.

Acestei României i se pune dilema: iscălește ori nu.

Dacă această Românie crede că poate să nu iscălească, atunci este logic protestul și rămânerea guvernului la putere.

Situația dlui Brătianu în lume ne este indiferentă. Situația României, care azi se rezumă în situația Coroanei, nu*.

Ce lecție frumoasă și îndrăgitoare ne dă presa franceză.

Grădina general Drăgălina.

Caransebeș 11. Din ziua în care a intrat aici armata română orașul a îmbrăcat haină de sărbătoare. Sub comanda colonelului Budeanu din reg. 108 inf. orașul a luat altă față. Cu sprijinul dsale s'a reîntocmit parcul grănicerilor români, s'au plantat peste 600 brazi, s'au înfrumusețat cu rondouri de flori, zeci de bănci: Pentru iluminarea parcului s'au luat măsuri a se introduce lumina electrică.

Duminică în 3 August s'a inaugurat. »Grădina General Drăgălina» și s'a aranjat o serbare în scopul de a se ajuta copiii orfani de război; fără considerare de neam. În chioscuri, domnișoare fără distincție de naționalitate au servit cu flori, țigarete, ilustrate, confetti, licheururi etc. De pe o tribună frumos împodobită cu verdeață și flori, a cântat corul local și muzica. Seara a avut loc un concert.

Venitul curat de 18.555 cor. va fi distribuit orfanilor de război din oraș fără deosebire de naționalitate.

Duminică 17 Aug. va avea loc a doua festivitate pentru a se veni în favorul văduvelor de război.

Grevele în Anglia.

Londra 12. Asociația minierilor din Nord a decis să facă greva generală a cărbunarilor din Midlothian. Iau parte la grevă 21 mine și peste 11 mii lucrători.

Din cauza celorlalte greve din Anglia țara e amenințată să fie lipsită de pâine.

Statificarea școalelor.

Una dintre cele mai importante chestiuni școlare este azi statificarea școalelor. S'au pornit în timpul mai nou două curente puternice; unul pentru, altul contra trecerii școlilor pe seama statului.

Aderenții cei mai fervenți ai statificării sunt însăși învățătorii confesionali, cari în întrunirile lor s'au pronunțat în mod unanim pentru trecerea școlilor la stat. Ei urmăresc uniformizarea învățământului în interesul statului. Ceilalți văd în statificare jignirea bisericii.

Ceice au urmărit cu atențiune discuțiunile, văd lămurit care e direcția cea mai bună de urmat.

Școala în mâna bisericilor ar fi o armă, care ar rădica pe una contra celelalte, după modul cum ar ști să o dirigeze și ne-ar conduce la desbinare.

Împrejurarea, că chiar învățătorii confesionali, învățătorii noștri cei mai buni, aceia cari în decursul timpului ne-au dat nenumărate dovezi, că nu conduși de interese materiale ori vanități deșarte, ci din cel mai curat idealism și-au petrecut viața în serviciul școlii și s'au jertit pentru cultura neamului, sunt toți pentru trecerea școalelor pe seama statului, este dovada cea mai eclatantă despre importanța statificării școalelor.

Nu răvna după câștig, nu dorul de oarecare emancipare, nu ura față de preot și biserică, ci necesitatea imperativă, pe care nimeni nu o vede și observă mai bine decât învățătorul, care a petrecut o viață întreagă în școală, căci nimeni nu o simte după adevărata importanță, ne îndeamnă să cerem și să pretindem statificarea școalelor.

Până acum am făcut ce am putut pentru conservarea neamului sub scutul bisericii: de acum însă avem să facem tot ce trebuie pentru întărirea și prosperarea neamului, sub protecția statului.

Până aci am avut grijă numai de fiii bisericii, de acum trebuie să avem grijă de toți fiii statului. În scopul acesta e nevoie ca învățământul să fie unitar.

Și acum să întrebăm: Ce cred ceice se miră de pășirea solidară a învățătorilor confesionali, căci cine ar putea deslega mai avantajos această problemă importantă din punct de vedere național?

Ori poate crede cineva să țină pe adevărații dascăli ai neamului, pe cei cari au purtat până acum crucea suferințelor cu inscripția de »Trădători de patrie», tot în cadrele înguste ale școlii confesionale, iar problema superioară a învățământului general să o lase în grija celor ce și până aci au fost în serviciul școlii de stat? Socotim că e o greșeală, asupra căreia s'ar putea reveni destul de ușor.

Toți ceice se pun în calea învățătorilor confesionali de ași oferi serviciile statului, fac cel mai mare rău neamului românesc. O măsură bună trebuie luată la timp, spre ași da roadele cu un ceas mai de vreme.

Iosif Moldovan.

Diverse.

»Dacia» scrie:

Săptămâna trecută a trecut prin țară, venind din Germania, un tren plin cu foști prizonieri ruși. Cea mai mare parte români basarabeni.

A fost adânc impresionantă voioșia lor, că după cinci ani sunt în drum spre casele lor.

Și acum ceva care trebuie știut, știut și reținut în minte: bieții oameni, la trecerea lor prin Serbia, au fost desbrăcați de tot ce au avut mai bun pe ei.

Să le fie de bine despoiatorilor!

— Abonații cari își schimbă domiciliul sunt rugați, ca deodată cu noua adresă să ni-o comunice și pe cea veche, căci în caz contrar expedierea suferă întârziere.

INFORMAȚIUNI.

— *Primim din nou plângeri dela abonații noștri că nu primesc la timp ziarul și nu-l primesc de loc, ceea ce e și mai rău.*

Abonații noștri au tot dreptul să protesteze deoarece și-au plătit abonamentul anticipat.

Din Sân-Miclăuș și din toate părțile rând, inclusiv Sibiul, primim aceleași știri, toate că de nenumărate ori am protestat prin ziar, cerând să se îndrepte lucrurile.

— Din partea autorităților civile și militare se vor lua dispozițiuni referitor la aprovizionarea prizonierilor bolșevici internați.

Aprovizionarea se va face prin Crucea Roșie a societății ungurești din Arad, care va furniza alimentele și obiectele datorite de familiile ungurești, comandamentului militar al țării de prizonieri.

— Astă seară la orele 9 se va ținea în sala de ședințe dela primărie, etajul I, o conferință cu privire la stabilirea programului de inversare a marelui zile dela 6/19 August și inversarea Mărășeștilor, și 15/28 August, data începerii în acțiune a regatului român pentru izbăvirea robilor subjugăți.

Sunt rugați a lua parte la consfătuire intelectualii români.

— Zilele acestea vor fi supuse semnării proiectele pe reformă electorală și a țării din Bucovina.

Credem a ști că tot zilele acestea vor fi supuse spre semnare regeli proiectele de reformă agrară și electorală din Ardeal, așa cum au fost votate de Marele Sfat Național din Sibiu.

Cetim în «Glasul Bucovinei»:

Din sursă autorizată ni-se comunică că primul primar Șandru și d. Bocancea fost membru în consiliul comunal, cel dintâiu fiind numit în consilier consistorial iar cel de al doilea în consilier la Curtea de Apel, au fost desărcinți din posturile ve li pentru a-și putea veni de serviciile noi.

Știrea care ne-a fost transmisă de corespondentul nostru cumcă d. Șandru ar fi fost destituit nu corespunde deci adevărului. Dar asupra acestui lucru ziarul «Bucovina» a publicat un articol cenzurat în parte.

— „Excelsior” publică două interesante interviuri cu generalii Mărdărescu și Ștefan.

— Ernest Haeckel, naturalist german, unul din cei mai îndrăzneți apărători ai transilvaniei a murit. S'a născut la 1834 la Göttingen.

— S'a depus la administrația ziarului noștrul suma de K. 386. — colectați în biserica „Sfântul Gheorghe” română din Târnove dela poporenii cu scopul de a servi serviciului Te-Deum de Duminecă pentru orfanii și văduvele celor căzuți la trecerea războiului.

— *Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Cei ce ne trimit manuscrise sunt rugați să-și păstreze copii.*

x Vin nou și vechiu, calitatea primă de „Maderat”, se capătă la proprietarul de vii și vinuri Alexandru Popescu în Măderat.

Po. 264—10.

Bibliografie. Anuarul Institutului pedagogic ortodox din Arad pe anul școlar 1918—19 întocmit de dr T. Botiș directorul subst.

TELEGRAME.

Condițiile impuse de România Ungariei.

Primim o telegramă, al cărei conținut îl dăm mai jos asupra condițiilor impuse de România Ungariei.

Guvernul român, printr'un radio a desmintit condițiile pe care le-am publicat în alt număr. Nu știm dacă acestea corespund intențiilor guvernului român, dar vom reproduce, înaintea de a le publica, ce scriu ziarele franceze care se declară pentru ele și în fa- vorul nostru.

Le Matin într'un lung articol spune că afacerile României cu Ungaria trebuie să și-le rezolve singure. Ca încheiere scrie:

A impune un armistițiu României, în-seamnă a nu cunoaște primejdiile din Budapesta. Noi preferăm ca generalii Graziani, Bundholz, Gorton și Monbelli să sosească într'o țară pacificată și dezarmată. Grație baionetelor române, care singurele au adus căderea lui Bela Kun, generalii francezi nu vor avea cine știe ce să facă, dar cel puțin nu vor avea soarta colonelului Vix care în luna Martie a fost expulzat din Budapesta după ce a fost rău tratat.

Le Temps scrie în articol de fond: România are întradevăr mai multe motive să dicteze un armistițiu adversarilor săi pe care i-a învins. Mai întâi ea-i în război cu ungurii care au atacat-o. De altă parte România nu-i de loc ținută să respecte un armistițiu încheiat de voivodul sârb Mișici și generalul Henry la 13 Nov. 1918, dat fiind că autoritățile române n'au fost față la redactarea documentului. În sfârșit stipulațiunile dela 13 Nov. nu asigurau liniștea cehoslovacilor și românilor, care atacați încontinuu de maghiari, au putut constata că trebuie să-i dezarmezi, cât mai serios cu putință.

Comandamentul românesc care a sacrificat mai multe mii de oameni pentru a oori și respinge pe unguri, a crezut necesar să ia el însuși ceea ce revine țării lui. Și s'a grăbit să și impue voința maghiarilor, căci are nevoie să isprăvească cu ei, pentru a ține piept bolșevicilor ruși, care se pare intenționează să atace pe români la Nistru. De altfel noua lovitură de stat care s'a produs la Budapesta — și care face de astădată din Arhiducele Josef înlocuitorul lui Bela Kun, arată ce nevoie urgentă e să reduci la neputință extravaganțele maghiare.

Franța care e în mod particular prietena României și care nu ar câștiga absolut nimic să menajeze pe dușmanii prietenilor ei, nu are nici un motiv să se lase tîrîită în certuri de misiuni militare la Budapesta, nici mai ales să ia în spate responsabilitatea unei politici contrare sentimentului său.

Iată-și telegrama:

Zürich 11. Se telegrafiază din Budapesta:

Comandamentul suprem român va evacua Ungaria dacă acceptă următoarele condiții:

1. Predarea:

a) a întregului material de război care se afla în armata ungară sau în Ungaria. Nu se va lua materialul necesar forțelor armate ale Ungariei necesare pentru menținerea ordinei până la ratificarea tratatului de pace cu Ungaria. Efectivul acestor trupe nu va trece de 15000 oameni trupă și ofițeri.

b) A uzinelor existente actualmente în Ungaria, care au fost întrebuintate la fabricarea munițiilor de război. Demontarea lor se va face de specialiști români fără ajutorul ofițerilor unguri.

c) A echipamentului pentru o armată de 800.000 oameni;

d) 50% din materialul necesar reparației căilor ferate;

e) Două sute automobile și 400 camioane în bună stare cu accesoriile lor.

f) 30% din vitele care se află în Ungaria;

g) 30% din uneltele agricole (aceasta pentru a se despăgubi soldații români care nu și-au putut cultiva pământurile din următoarele motive: 1. Au fost mobilizați pentru a-și apăra patria contra acelor care continuu au tulburat pacea și 2. Le lipsesc uneltele pentru că au fost luate de inamic.

h) 20000 vagoane de grâu, 10.000 de porumb și 5000 de orz și fân, tot din aceleași motive.

i) Tot materialul fluvial care a fost luat de unguri dela români;

j) 50 procente din materialul fluvial aparținând Ungariei;

k) toți prizonierii și ostaticii români;

l) toți dezertorii români de orice naționalitate care se vor fi refugiat în Ungaria la semnarea prezentei convențiuni.

2. Acoperirea cheltuielilor ocazionate prin menținerea trupelor românești pe pământul unguresc până la semnarea convențiunei prezente.

3. a) Să procure cărbunele necesar deplasării trupelor române la vest de Tisa.

b) armatele regale române nu se vor retrage la est de Tisa decât atunci când se vor fi executat condițiile impuse în paragraful a.

Urmează apoi descrieri de amănunte.

Punctul f prevede că în caz când condițiile impuse nu vor fi acceptate consiliul suprem român va lua din Ungaria tot materialul și vitele necesare României pentru a se despăgubi de devastările făcute în România de dușman în timpul ocupațiunei, care și-a bătut joc de cele mai elementare simțiminte umanitare.

Guvernul maghiar primește condițiile.

București 12. Guvernul maghiar a primit toate condițiile impuse de comandamentul militar român.

Succesle lui Pelliura.

Berna 12. Înaintarea armatei ucrainiene a generalului Pelliura continuă de-alungul liniei Odessa, Imerinka, Kiew. Intre Bug și Nistru, Pelliura a repurtat frumoase succese, înaintând vre-o 50 km.

Răspunsul Austriei la nota Conferinței.

Lyon 12. Un radio anunță că răspunsul Austriei a fost remis secretarului conferinței de pace spre studiere.

Textul definitiv va fi înmănat delegației cu aceleași forme cu care s'a înmănat și Germaniei textul tratatului.

Austriei i se va da un termen de 5 zile să-și formuleze acceptarea condițiilor.

Stârșitul grevelor în Elveția.

Zürich 12. Uniunea lucrătorilor a decis să înceteze greva. Această decisiune a provocat furie între extremiști, așa că a fost nevoie să intrevină armata.

Cenzurat : Dr. S. Micla

— *Birou de traduceri din limbile maghiară, franceză, germană și italiană în limba română, precum și din românește în limbile mai sus arătate. Prefuri convenabile. A se adresa la Administrația ziarului „Românul” între orele 9—12 și 3—6.*

spre a forma un inel puternic de apărare față de inamic.

Mai departe trebuie ca în Ungaria să se instăpânească o guvernare prietenească nouă și dreaptă pentru populația ungară. Nu ne amestecăm în afacerile interne ale altuia, dar nu ne este indiferent ce guvernare este în Ungaria.

Trebuie liniște ca să nu fim turburați și noi prin o guvernare impusă, inventată din straturi suprapuse, cari ar fi împotriva curenților sănătoase democratice și fără legătură cu masele mari. N'am admite niciodată ca democrația marilor mase muncitoare să fie doborâte prin guvernare impusă.

Ziua Mărășeștilor.

Înalță-ți fruntea și privește în jur de tine și vezi țara mândră și frumoasă: „România Mare”.

Pieptul tău apăsător de sute de veacuri de greutatea poverei puse pe spatele tău de vrăjmașii neîmpăcați și barbari. Să umfle de aerul dulce al libertății, îndreptându-te.

Ochii tăi împăingeniți de lacrimile multe, lucesc întinși de priveliștea câmpiei mănoase scaldată în razele desmierdătoare ale soarelui care — în fine — e cald și pentru tine!

Brațele tale trudite pentru folosul altora să întăresc pentru munca ta, numai a ta!

Inima înăbușită de cătușele găurite numai pentru tine, bate cu putere nouă, întărită!

Te simți om, om liber, stăpân pe truda ta, stăpân pe voința ta, pe tot ce este al tău, numai al tău!

Trăești paginile cele mai glorioase ale istoriei tale! Trăești clipele cele mai înălțătoare de fapte preasfinte.

Dar oare în aceste clipe sfinte de reînviere, de renaștere și reîntregire, te gândești Tu la aceia cari ți-au pregătit aceste clipe, aceste zile, — la aceia cari ți-au dat viitorul tău râvnit de o lume de dușmani, viitorul tău fericit? fericit numai pentru tine?

Te gândești Tu — mărite Voevod neam român — la faptele mărețe și pline de jertfe mari și neprețuite cari au premers zilelor înălțătoare de acum?

Trec rând pe rând zilele cari ar trebui să reamintescă tuturor zilele grele dar și mărețe, zilele de jertfe dar și de fapte mari!

În ziua de 11 Iulie 1917 — în decursul ofenzivei a doua a armatei române între 11 și 18 Iulie — a dat naștere victoriei dela Mărăști, unde dușmanul numărând cu forțe superioare în toate privințele a simțit pumnul zdravăn al soldatului român reîntinerit și care o luptă piept la piept, o divizie contra 4.

Și de nu să întâmpla trădarea dușmanului perfid, s'ar fi înfăptuit pagine multe, multe de acțiuni cari ar fi umplut lumea, și cari ar fi desăvârșit mai încurând și iar cu mai puține jertfe marele nostru ideal.

În Ziua de 6 August 1917 — în decursul luptelor de defenzivă între 25 Iulie și 1 Septembrie — o dat victoria dela Mărășești unde prima dată sa țintuit locul faimos al conducător de oaste Mackensen, obicinuit numai cu învingeri.

Aici a primit cea dintâi bătaie și aceasta numai dela români.

Aici a văzut că „iubirea de moșie e un zid” când 4 divizii au ținut piet la 11 divizii dușmane. Cei vii și cei morți vor povesti mereu aceste zile de groază pentru dușman și de glorie pentru noi!

Aici la Mărășești ca și în luptele date mai înainte, și mai în urmă la Oituz, Porcul, Răchitașul, Cocoșila, Cireșoia, a reînviat din nou gloria străbună, înălțându-ne în fața lumii, întărindu-ne în credința care nu ne-a înșălat nici odată și care azi ne-a răsplătit jertfele și ne-a răzbunat suferințele de veacuri!

Frați români cereți ca conducătorii voștri să vă spună toate faptele mărețe a-le neamului nostru. Acum pot să spună liber, neîmpiedecați de nimeni. Să țină școala mare ca cunosând trecutul să apreciați prezentul și să vă formați viitorul.

Bătuți de soarte și nevoi, înconjurați de dușmani, și îndepărtați de aliați am trecut peste toate încercările grele, cu inima curată ca aurul curățit prin foc, și am așteptat trei ziuă mare a reîntregirii neamului de pe întreg pământul lăsat de strămoșii noștri mari în virtuți și mari în fapte, — ziua răzburării și ziua răsplății!

Ea a sosit și s'a înfăptuit.

Și dacă veți cunoaște totul, inima Voastră frați români — o să Vă dicteze ce aveți să faceți pentru cei adormiți luptând pentru fericirea voastră!

6 August! Zi de glorie și de mărire!

Să sune lung clopotele!

Sa Vă adunați cu toții în bisericile voastre la „Serbarea schimbării la față a Dlui” simbolul dumnezeesc a schimbării feței poporului românesc în lucire și mărire!

Țineți parastas pentru odihna „tuturor eroilor căzuți pentru reîntregirea pământului strămoșesc și românesc”!

Să dați laudă lui Dumnezeu pentru ce Va dat!

Să Vă rugați pentru cei mai mari români ai țării noastre, pentru Rege și Regina!

Să Vă rugați pentru cea mai mândră și mai disciplinată oaste, armata Română!

Intorși acasă cu inima curată și mai buni și mai blânzi să fiți și voi gata a aduce orice jertfe, ca să păstrați ce prin jertfe de sute de mii aduse în decursul zecilor de veacuri vi s-au dat acum, făcându-Vă cea mai fericită generație care trăește zilele cele mai mari din întreaga istorie a neamului nostru de până acuma.

6 August! Zi sfântă și mare ca toate acele zile de mântuire cari trebuiesc serbate cu toată solemnitatea și toată demnitatea!

Serbați-o ca toate sărbătorile mari ale neamului și sfinte ca ale bisericii noastre mântuitoare!

Preot căp. C. B.

Activitatea ofițerilor de rezervă.

Ministerul de război urmând a dispune complectarea vacanțelor existente de: sublocotenenți, locotenenți și căpitani, combatanți și asimilați, în cadrele armatei active, aduce la cunoștința tuturor ofițerilor de rezervă în gradele de mai sus, care nu se găsesc mobilizați și care doresc să se activeze, să înainteze prin Comandarea pieței garnizoanei în care se găsesc, cererea de activare conținând datele următoare:

1. Numele și pronumele cât se poate de complet și citeț.
2. Gradul ce are.
3. Corpul său serviciul unde contează acum.
4. Corpurile sau serviciile cu cari a făcut campania și mutațiile aproximative.
5. Cu ce grad a făcut campania și ce funcție a îndeplinit.
6. Luptele la care a luat parte sau serviciile ce a adus.
7. Distincțiunile căpătate.
8. Etatea ce are.
9. Profesiunea ce avea înaintea campaniei și cea de acum.

Aceste cereri vor fi depuse cel mai târziu până la data de 15 c. la Comandurile de Piață de către cei interesați.

În ziua de 16 c. Comandurile ori câte cereri vor fi primit le înaintează Ministerului de Război, Serviciul Personalului prin curier special.

Orice cerere prezentată la Comandare după data de 15, va fi refuzată.

Ofițerii de rezervă care se găsesc mobilizați, își vor depune cererile la corpul sau serviciul la care se găsesc.

Corpurile și serviciile nu vor da curs cererilor până ce nu vor primi ordinul circular ministerial relativ la condițiunile de admitere.

— Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Cei ce ne trimit manuscrise sunt rugați să-și păstreze copii.

Orfanii români.

— O datorie a familiilor românești. —

Regimul unguresc în tendința lui de a spori elementul maghiar, dăduse o deosebită atențiune azilelor de orfani, ridicate și susținute din contribuția întregii populații. Se știe că de aceste asile, cari funcționau sub supraveghierea organelor speciale de stat erau ocrotiți în mare parte orfanii populației nemaghiare din fosta Ungarie. Metodul azilelor era că orfanii, îndeosebi nemaghiari, erau plasați la familii ungurești, în ținuturi unde orfanii nu mai auzeau vorbindu-se limba mamei lor și crescuți mari ei nu mai știau de originea lor, ba multora li se infiltra, prin educația ce o primeau, cel mai selbatic simț de intoleranță față de cei cari vorbeau limba părinților lor.

Aceste zile ale fostului stat ungar erau în adevăratul înțeles al cuvântului fabrici de „patrioți” ai „statului unitar maghiar”.

Războiul ce a secerat atâtea vieți de om mai cu seamă în rândul populației române, a sporit în mod considerabil numărul orfanilor români.

Și regimul unguresc prin organele sale târâse, în multe cazuri chiar contra voinței mamei și rudeniilor, pe bieții orfani români al căror tată pierise pe câmpul de luptă, în azilele din cari erau apoi plasați în locuri cât mai depărtate de casa părintească.

Pentru readucerea acestor orfani, Consiliul Dirigent a instituit birouri, a căror datorie va fi, mai cu seama la periferii, a căuta pe toți orfanii români și a lua dispoziții ca ei să-și găsească o plasare la familii unde să nu-și uite limba mamei lor și să primească o educație românească și folositoare neamului românesc.

Revine ca o datorie familiilor românești a da tot sprijinul birourilor înființate de Consiliul Dirigent primind în sinul lor orfanii români, până când se vor înaripa și vor putea din puterile lor a se îngriji de traiu.

Statistica despre orfani, singur din județul Arad, ne arată, cât de mult se impune societății românești a-și deschide cât mai larg brațele, cari să cuprindă cu gingășie mlădițele rămase fără tată fără mamă.

Conform statisticii Asilul de orfani din Arad a luat în ocrotirea sa în anii din urmă a războiului 2550 orfani dintre cari 1400 români. Și dintre aceștia 1200, între cari 700 români au fost plasați în județul Cenad, pe la familii ungurești.

Cifra aceasta credem arată în destul datorie ce se impune și avem toată speranța că societatea românească va îmbrățișa cu adevărată dragoste pe orfanii români și-și va da tot concursul pentru a-i crește buni și folositori cetățeni ai României Mari.

Iniințarea inspectoratelor agricole în Ardeal.

Ministerul de domenii de acord cu Consiliul Dirigent din Ardeal, au iniințat inspectorate agricole și consilierate agricole, împărțind Ardealul în următoarele regiuni:

Regiunea I Brașov, cu județele Brașov, Trei-Scaune și Ciuc; reg. II Sibiu, cu județele Sibiu și Făgăraș; reg. III Sighișoara, cu județele Târnava-Mare și Odorheiu; reg. IV Târgul-Murășului, cu județele Murăș-Turda și Târnava-Mică; reg. V Alba-Iulia, cu județele Alba-Inf; reg. VI Turda, cu Turda-Arieș; reg. VII Cluj, cu județul Cojocna; reg. VIII Dej, cu județele Solnoc-Dobâca și Bistrița-Năsăud; reg. IX Șimleu, cu ținutul Salajului; reg. X Sătmar, cu județele Sătmar, Maramurăș și Ungocia; reg. XI Arad cu județele Arad, Cenad și Bichiș; reg. XII Lugoj, cu județele Caraș-Severin și Timiș; reg. XIII Deva, cu ținutul Hunedoarei; reg. XIV Abrud, cu județele Munții Apuseni și regiunea a XI-a Oradea-Mare, cu județul Bihor.

Numirea inspectorilor și consilierilor agricoli precum și a personalului necesar punerii în funcțiune se va face după avizul ministerului de domenii.